

Plné znenie prejavu pápeža Františka v Kongrese USA

V americkom Kongrese 24. septembra 2015 - ANSA

Prejav pápeža Františka na spoločnom zasadnutí Kongresu Spojených štátov amerických v budove Kapitolu vo Washingtone vo štvrtok 24. septembra 2015

Pán viceprezident, pán hovorca, ctení členovia Kongresu, milí priatelia, som veľmi vdáčný za vaše pozvanie, aby som sa prihovoril tomuto spoločnému zasadnutiu Kongresu „v krajine slobodných a v domovine statočných“. Uvažoval by som, že dôvodom na to bolo to, že i ja sám som synom tohto veľkého kontinentu, od ktorého sme my všetci dostali tak veľa a za ktorý nesieme spoločnú zodpovednosť.

Každý syn či dcéra danej krajiny má poslanie, osobnú a sociálnu zodpovednosť. Vašou zodpovednosťou ako členov Kongresu je umožniť tejto krajine vašou legislatívnou činnosťou, aby rástla ako národ. Vy ste tvárou tohto ľudu, ich reprezentantmi. Vy ste povolání, aby ste bránili a uchovávali dôstojnosť vašich spoluobčanov v neúnavnom a náročnom úsilí o dosiahnutie spoločného dobra, lebo to je hlavný cieľ každej politiky. Politická spoločnosť pretrvá vtedy, keď sa snaží – ako svoje povolanie – uspokojovať spoločné potreby stimulovaním rastu všetkých jej členov,

zvlášť tých, ktorí sú v situácii väčšej zraniteľnosti alebo rizika. Legislatívna činnosť je vždy založená na starostlivosti o ľudí. K tomuto ste boli pozvaní, povolani a zhromaždení tými, ktorí si vás zvolili.

Je to vaša práca, ktorá ma pojala zamyslieť sa v dvoch smeroch nad osobou Mojžiša. Na jednej strane, patriarcha a darca zákona ľudu Izraela symbolizuje potrebu ľudí udržiavať živým ich zmysel pre jednotu za pomoci spravodlivej legislatívy. Na druhej strane, osoba Mojžiša nás priamo privádza k Bohu a tak k transcendentnej dôstojnosti ľudskej bytosti. Mojžiš teda predstavuje dobrú syntézu vašej práce: žiada sa od vás, aby ste chránili prostredníctvom zákona ten obraz a podobu, ktorú Boh vtlačil každému ľudskému životu.

Dnes sa chcem prihovoriť nielen vám, ale skrze vás i všetkým ľuďom Spojených štátov. Tu, spolu s ich reprezentantmi, chcem využiť túto príležitosť na nadviazanie dialógu s mnohými tisíckam mužov a žien, ktorí sa každý deň namáhajú v konaní poctivej práce, aby prinášali domov ich každodenný chlieb, usporili si peniaze a – krok za krokom – vybudovali lepší život pre svoje rodiny. Sú to muži a ženy, ktorí sa nezaujímajú len jednoducho o platenie svojich daní, ale svojím pokojným spôsobom udržujú život spoločnosti. Oni svojím konaním tvoria solidaritu a vytvárajú organizácie, ktoré podávajú pomocnú ruku tým najnúdznejším.

Chcel by som tiež vstúpiť do dialógu s tým množstvom starých ľudí, ktorí sú zásobárňou múdrosti vyformovanej skúsenosťami a ktorí sa rozličnými spôsobmi, najmä dobrovoľníckou prácou, snažia podeliť sa o svoje príbehy a vhlad do vecí. Viem, že mnohí z nich sú na dôchodku, no stále aktívni; naďalej pracujú na budovaní tejto krajiny. Chcem tiež nadviazať dialóg so všetkými tými mladými ľuďom, ktorí pracujú na realizácii ich veľkých a šľachetných ašpirácií, ktorí sa nedali zviest' plytkými návrhmi, a ktorí čelia ťažkým situáciám, často – často – ako dôsledku nevyzretosti na strane mnohých dospelých. Želám si nadviazať dialóg s vami všetkými, a chcel by som to urobiť cez dejinnú pamäť vášho ľudu.

Moja návšteva sa uskutočňuje v čase, keď si mužovia a ženy dobrej vôle pripomínajú výročie niekoľkých veľkých osobností Ameriky. Navzdory spletitým dejinám a skutočnosti ľudskej slabosti boli títo mužovia a ženy schopní, vo všetkej svojej rozdielnosti a so svojimi limitmi, tvrdou prácou a sebaobetovaním – niektorí za cenu svojich životov – budovať lepšiu budúcnosť. Sformovali základné hodnoty, ktoré v duchu amerického národa pretrvávajú navždy. Ľud s takýmto duchom dokáže prežiť mnohé krízy, napätia a konflikty, pričom vždy nachádza silu napredovať a robiť to

dôstojne. Títo mužovia a ženy nám ponúkajú spôsob ako hľadiť na realitu a interpretovať ju. Uctením si ich pamiatky sme inšpirovaní, dokonca i uprostred konfliktov, a v každodennom „tu a teraz“ čerpať z našich najhlbších kultúrnych rezerv.

Chcel by som si pripomenúť štyroch z týchto Američanov: Abrahama Lincolna, Martina Luthera Kinga, Dorothy Dayovú a Thomasa Mertona.

Tento rok si pripomíname 150 rokov od zavraždenia prezidenta Abrahama Lincolna, strážcu slobody, ktorý neúnavne pracoval na tom, aby „tento národ, pod Božím vedením, mohol mať nový zrod slobody“. Budovať budúcnosť slobody si vyžaduje lásku k spoločnému dobru a spoluprácu v duchu subsidiarity a solidarity.

Všetci máme dosť v povedomí a sme hlboko ustarostení nad znepokojujúcou sociálnou a politickou situáciou súčasného sveta. Náš svet sa stále viac a viac stáva miestom násilných konfliktov, nenávisi a brutálnych ukrutností, páchaných dokonca v mene Boha či náboženstva. Vieme, že nijaké náboženstvo nie je imúnne voči formám individuálnej pomýlenosti či ideologického extrémizmu. Znamená to, že musíme byť obzvlášť pozorní na každý typ fundamentalizmu, či už náboženského alebo akéhokoľvek iného druhu. Obzvlášť delikátna vyváženosť sa vyžaduje pre boj proti násiliu páchanému v mene náboženstva, ideológie alebo ekonomického systému, za súčasného uchovania náboženskej slobody, intelektuálnej slobody a slobody jednotlivca. No je aj iné pokušenie, ktorého sa je treba zvlášť chrániť: prílišné zjednodušovanie, ktoré vidí iba dobro alebo zlo; alebo, ak chcete, spravodlivých a hriešnikov. Súčasný svet so svojimi otvorenými ranami, ktoré majú dopad na tak mnohých našich bratov a sestry, si vyžaduje, aby sme sa postavili proti každej forme polarizácie, ktorá by rozdeľovala svet na uvedené dva tábory. Vieme, že v snahe oslobodiť sa od vonkajšieho nepriateľa, môžeme byť v pokušení živiť si nepriateľa vo vnútri. Napodobňovanie nenávisi a násilia tyranov a vrahov je tá najlepšia cesta nastúpiť na ich miesto. To je niečo, čo vy ako národ odmietate.

Našou odpoveďou musí byť namiesto toho odpoveď nádeje a uzdravenia, pokoja a spravodlivosti. Žiada sa od nás, aby sme pozbierali odvahu a inteligenciu na vyriešenie mnohých dnešných geopolitických a ekonomických kríz. Dokonca i vo vyspelom svete sú následky nespravodlivých štruktúr a konania priveľmi zjavné. Naše úsilie musí byť zacielené k obnove nádeje, náprave chýb, dodržiavaniu záväzkov, a takto podporovať blaho jednotlivcov a národov. Musíme sa pohnúť vpred

spoločne, v jednote, v obnovenom duchu bratstva a solidarity a veľkodušne spolupracovať na spoločnom dobre.

Výzvy, ktoré dnes pred nami stoja, volajú po obnovení toho ducha spolupráce, vďaka ktorému sa podarilo dosiahnuť tak veľa dobra v priebehu dejín Spojených štátov. Komplexná spleť, vážnosť a naliehavosť týchto výziev si žiada, aby sme dali dokopy naše zdroje a talenty a odhodlali sa podporovať jeden druhého, s rešpektovaním našich rozdielov a našich presvedčení vo svedomí.

V tejto krajine rozličné náboženské denominácie významne prispeli k budovaniu a posilňovaniu spoločnosti. Je dôležité aby dnes, tak ako v minulosti, hlas viery bolo naďalej počuť, pretože je to hlas bratstva a lásky, ktorý sa usiluje vydať to najlepšie v každom človeku a v každej spoločnosti. Takáto spolupráca je mocným prostriedkom v boji na elimináciu nových globálnych foriem otroctva, zrodených z vážnych nespravodlivostí, ktoré môžu byť prekonané iba cez nové politiky a nové formy sociálneho konsenzu.

Politika je však vyjadrením našej závažnej potreby žiť v jednote, aby sme jednotne budovali to najväčšie spoločné dobro: dobra spoločenstva, ktoré obetuje partikulárne záujmy, aby zdieľalo, v spravodlivosti a mieri, svoje dobrá, záujmy, sociálny život. Nepodceňujem ťažkosti, ktoré to zahŕňa, ale povzbudzujem vás v tomto úsilí.

Tu tiež myslím na pochod, ktorý viedol Martin Luther King zo Selmy do Montgomery pred päťdesiatimi rokmi ako súčasť kampane na splnenie jeho „sna“ o plných občianskych a politických právach pre afrických Američanov. Tento sen nás všetkých neprestáva inšpirovať. Teším sa, že Amerika je naďalej pre mnohých krajinou „snov“. Snov, ktoré vedú k činnosti, k participácii, k záväzku. Sny, ktoré prebúdajú to, čo je najhlbšie a najpravdivejšie v živote národa.

V posledných storočiach prišli do tejto krajiny milióny ľudí, aby sa pokúsili naplniť svoj sen vytvárať si budúcnosť v slobode. My, obyvatelia tohto kontinentu, nemáme strach z cudzincov, pretože väčšina z nás sme raz sami boli cudzincami. Hovorím vám to ako syn imigrantov, pretože viem, že i mnohí z vás ste tiež potomkami imigrantov. Tragicky však práva tých, čo tu žili dlho pred nami, neboli vždy rešpektované. Týmto ľuďom a ich národom chcem tu, zo srdca americkej demokracie, znovu potvrdiť svoju veľkú úctu a uznanie. Prvé kontakty s nimi boli často turbulentné a poznačené násilím, ale je ťažké posudzovať minulosť kritériami súčasnosti. Akokoľvek však, keď sa cudzinec, ktorý je medzi nami, od nás

niečoho dovoľáva, nesmieme opakovať hriechy a chyby z minulosti. Musíme sa odhodlať, aby sme teraz žili tak šľachetne a tak spravodlivo, ako je to len možné, aby sme tak vychovávali nové generácie k tomu, aby sa neobracali chrbtom k našim „susedom“ a všetkému okolo nás. Budovať národ nás volá k tomu, aby sme uznali, že musíme neustále rozvíjať vzťahy s inými, odmietať mentalitu nepriateľstva a osvojiť si tak mentalitu vzájomnej subsidiarity v neustálom úsilí vydať zo seba to najlepšie. Som si istý, že to môžeme dosiahnuť.

Náš svet čelí utečeneckej kríze takých rozmerov, aké tu neboli od čias Druhej svetovej vojny. Toto nás stavia pred veľké výzvy a mnohé ťažké rozhodnutia. Aj na tomto kontinente sa tisícky ľudí vydalo putovať smerom na sever v hľadaní lepšieho života pre seba a svojich drahých, v hľadaní väčších príležitostí. Nie je to presne to, čo chceme pre naše vlastné deti? Nesmieme sa dať vyviesť z konceptu ich počtom, ale skôr vnímať ich ako osoby, pozerať na ich tváre a počúvať ich príbehy, snažiac sa odpovedať na ich situácie najlepšie, ako len vieme. Odpovedať spôsobom, ktorý je vždy humánnym, spravodlivým a bratským. Potrebujeme sa vyvarovať bežného pokušenia týchto dní: vyradiť všetko to, čo sa javí byť problémové. Pripomeňme si Zlaté pravidlo: „Všetko, čo chcete, aby druhí robili vám, robte aj vy im“ (Mt 7,12).

Uvedené pravidlo nám ukazuje jasný smer. Zaobchádzajme s druhými s takým istým zápalom a súcitom, akými chceme, aby sa zaobchádzalo aj s nami. Hľadajme pre druhých také isté možnosti, aké hľadáme pre nás samých. Pomáhajme druhým rásť tak, ako by sme si želali, aby sa pomáhalo nám samým. Slovom, ak chceme bezpečnosť, poskytujme bezpečnosť; ak chceme život, dávajme život; ak chceme možnosti, sami poskytujme možnosti. Mierka, akú používame na druhých bude mierkou, akú čas použije na nás samých. Zlaté pravidlo nám tiež pripomína našu zodpovednosť chrániť a obraňovať ľudský život v každom štádiu jeho vývinu.

Toto presvedčenie ma viedlo od začiatku mojej služby k tomu, aby som sa na rôznych úrovniach zasadzoval za zrušenie trestu smrti na celom svete. Som presvedčený, že táto cesta je najlepšia, pretože každý život je posvätný, každá ľudská bytosť je obdarená neodcudziteľnou dôstojnosťou, a spoločnosť môže mať prínos len z nápravy tých, čo boli odsúdení za zločiny. V súčasnosti moji bratia biskupi tu v Spojených štátoch obnovili svoju výzvu na zrušenie trestu smrti. Nielenže ich v tom podporujem, ale ponúkam svoje povzbudenie všetkým tým, ktorí sú presvedčení, že

spravodlivé a nevyhnutné potrestanie nikdy nemôže vylučovať dimenziu nádeje a cieľ nápravy.

V týchto časoch, keď sú sociálne záležitosti tak dôležité, nemôžem nespomenúť Božiu služobnicu Dorothy Dayovú, zakladateľku *Hnutia katolíckych robotníkov*. Jej sociálny aktivizmus, jej oduševnenie za spravodlivosť a zastávanie sa utláčaných, boli inšpirované evanjeliom, jej vierou a príkladom svätých.

Koľký pokrok sa v tejto oblasti urobil v toľkých častiach sveta! Koľko sa len urobilo v týchto prvých rokoch tretieho tisícročia na pozdvihnutie ľudí z extrémnej chudoby! Viem, že zdieľate moje presvedčenie, že ešte stále je treba robiť omnoho viac, a že v časoch krízy a ekonomických ťažkostí sa duch solidarity nesmie vytratiť. Zároveň vás chcem povzbudiť, aby ste mysleli na ľudí okolo nás, ktorí sú uväznení v zacyklenej chudobe. Aj oni potrebujú dostať nádej. Boj proti chudobe a hladu je treba viesť vytrvalo a na mnohých frontoch, najmä čo sa týka jej samotných príčin. Viem, že mnohí Američania dnes, tak ako i v minulosti, pracujú na zdolaní tohto problému.

Netreba hovoriť, že súčasťou tohto veľkého úsilia je tvorba a prerozdelenie bohatstva. Správne využívanie prírodných zdrojov, náležité nasadenie technológie a zauzdenie ducha podnikania sú základnými prvkami ekonomiky, ktorá sa usiluje byť moderná, inkluzívna a udržateľná. „Podnikateľská činnosť je vznešeným povoláním zameraným na produkciu bohatstva a zlepšovanie sveta. Môže byť veľmi plodným zdrojom prosperity pre oblasť, v ktorej pôsobí, najmä ak chápe vytváranie pracovných miest ako podstatnú súčasť svojej služby spoločnému dobru“ (*Laudato si'*, 129). Toto spoločné dobro tiež zahŕňa zem, centrálnu tému encykliky, ktorú som v nedávno napísal, aby som „nadviazal so všetkými ľuďmi dialóg, ktorý sa týka nášho spoločného domova“ (*Laudato si'*, 3). „Potrebujeme konverzáciu, ktorá nás všetkých zjednotí, pretože výzva životného prostredia, ktorá stojí pred nami, a tiež jej ľudské korene, sa týkajú a dotýkajú nás všetkých“ (*Laudato si'*, 14).

V encyklike *Laudato si'*, volám po odvážnom a zodpovednom úsilí „zmeniť kurz“ (*Laudato si'*, 61) a odvrátiť najzávažnejšie dopady zhoršovania životného prostredia spôsobeného ľudskou činnosťou. Som presvedčený, že môžeme konať aj ináč – som si tým istý! – a nepochybujem o tom, že Spojené štáty – a tento Kongres – v tomto zohrávajú dôležitú úlohu. Teraz nastáva čas pre odvážne počiny a stratégie, zamerané na zavedenie „kultúry starostlivosti“ (*Laudato si'*, 231) a na „integrovaný prístup v boji

proti chudobe, pri obnove dôstojnosti vylučovaných, a súčasne pri ochrane prírody" (*Laudato si'*, 139). „Disponujeme slobodou potrebnou na to, aby sme limitovali a usmerňovali technológiu" (*Laudato si'*, 112); „vyvinuli inteligentné spôsoby ... rozvíjania a ohraničenia našej moci" (*Laudato si'*, 78); a na to, aby sme technológiu „dali do služby iného druhu pokroku, toho, ktorý je zdravší, viac humánnejší, sociálnejší, integrálnejší" (*Laudato si'*, 112). Som presvedčený, že vynikajúce akademické a výskumné inštitúcie Ameriky môžu k tomuto v nastávajúcich rokoch výrazne prispieť. Pred sto rokmi, na začiatku Veľkej vojny [*Prvej svetovej vojny*], ktorú pápež Benedikt XV. označil za „nezmyselné zabíjanie", sa narodil iný významný Američan: cisterciánsky mních Thomas Merton. Zostal zdrojom duchovnej inšpirácie a vodcom pre mnohých ľudí. Vo svojej autobiografii Merton napísal: „Prišiel som na svet. Prirodzene slobodný, na obraz Boží; napriek tomu som ale väzňom svojej vlastnej prudkosti a sebeckosti, na obraz sveta, do ktorého som sa narodil. Ten svet bol obrazom pekla, plného ľudí ako ja, ktorí Boha milujú, a predsa nenávidia; narodených, aby Ho milovali, no namiesto toho žijúcich v strachu pred beznádejnými vnútorne protichodnými túžbami". Merton bol predovšetkým muž modlitby, mysliteľ, ktorý spochybňoval istoty svojej doby a otváral nové horizonty pre duše a Cirkev. Bol tiež mužom dialógu, propagátor mieru medzi ľuďmi a náboženstvami.

Z tejto perspektívy dialógu by som chcel vyjadriť uznanie úsiliu vynaloženému v súčasných mesiacoch na pomoc pri prekonávaní historických názorových rozdielov spojených s bolestnými udalosťami minulosti. Je mojou úlohou robiť to isté – budovať mosty a pomáhať všetkým mužom a ženám akýmkoľvek možným spôsobom. Keď sa rozhádané krajiny prinavrátia k dialógu – ktorý mohol byť prerušený z tých najlegitímnejších dôvodov –, pre všetkých sa zrazu otvoria nové možnosti. Toto si vyžadovalo a stále si vyžaduje odvahu a smelosť, čo nie je to isté ako nezodpovednosť. Dobrý politický vodca je ten, čo v myslí so zreteľom na záujmy všetkých, chopí sa vhodného momentu v duchu otvorenosti a pragmatizmu. Dobrý politický vodca si vždy vyberie radšej iniciovanie procesov než vlastnenie priestorov (porov. *Evangelii gaudium*, 222-223).

Byť v službe dialógu a mieru tiež znamená byť skutočne rozhodnutý minimalizovať a v dlhodobom horizonte i ukončiť mnohé ozbrojené konflikty po celom našom svete. Tu sa musíme sami seba spýtať: Prečo sa predávajú vražedné zbrane tým, čo plánujú spôsobovať nevýslovné

utrpenie jednotlivcom a spoločnosti? Smutnou odpoveďou, ako všetci vieme, sú peniaze: peniaze zmáčané často nevinnou krvou. S ohľadom na toto hanebné a trestuhodné mlčanie, je našou povinnosťou postaviť sa tvárou v tvár tomuto problému a zastaviť obchod so zbraňami.

Traja synovia a jedna dcéra tejto krajiny, štyria jednotlivci a štyri sny: Lincoln, sloboda; Martin Luther King, sloboda v pluralite a „nie“ vylúčeniu; Dorothy Dayová, sociálna spravodlivosť a práva osôb; a Thomas Merton, schopnosť pre dialóg a otvorenosť pre Boha.

Štyria reprezentanti amerického ľudu.

Svoju návštevu vašej krajiny zakončím vo Filadelfii, kde sa zúčastním na Svetovom stretnutí rodín. Je mojím želaním, aby sa mojou návštevou rodiny stali témou dneška. Ako len sú rodiny podstatné pri budovaní tejto krajiny! Ako si len zaslúžia našu podporu a povzbudenie! A predsa nemôžem skryť svoju starosť o rodiny, ktoré sú v ohrození ako azda nikdy predtým. Základné vzťahy sú spochybňované, ako skutočný základ manželstva a rodiny. Môžem iba zopakovať dôležitosť a nadovšetko bohatstvo a krásu rodinného života.

Zvlášť by som chcel dať do povedomia tých členov rodín, ktorí sú najzraniteľnejší: mládež. Pre mnohých z nich je budúcnosť, naplnená nespočetnými možnosťami, lákadlom, no stále je mnoho tých, čo sú dezorientovaní a nemajú cieľ, sú zamotaní v bludisku násilia, zneužívania a zúfalstva. Ich problémy sú aj našimi problémami. Nemôžeme sa im vyhýbať. Musíme im čeliť spoločne, hovoriť o nich a hľadať efektívne riešenia a nie uviaznuť v diskusiách. S rizikom zjednodušovania môžeme povedať, že žijeme v kultúre, ktorá vyvíja tlak na mladých ľudí, aby si nezakladali rodiny, pretože im chýbajú možnosti pre budúcnosť. No tá istá kultúra zas iným ponúka tak veľa alternatív, že oni tiež sú odradení od založenia si rodiny.

Národ sa môže považovať za veľký len vtedy, keď obraňuje slobodu ako to robil Lincoln; keď podporuje kultúru, ktorá ľuďom umožní „snívať“ o úplných právach pre všetkých svojich bratov a sestry, ako sa snažil Martin Luther King; keď sa zasadzuje za spravodlivosť a zastáva sa utláčaných, ako to robila Dorothy Dayová svojou neúnavnou prácou; ovocím viery, ktorá sa stáva dialógom a zasieva pokoj v kontemplatívnom štýle Thomasa Mertona.

Týmito postrehmi som sa snažil predstaviť niektoré z bohatstiev vášho kultúrneho dedičstva, ducha amerického národa. Je mojou túžbou, aby sa tento duch ďalej rozvíjal a rástol, aby tak mnoho mladých ľudí, ako je to

len možné, mohlo zdediť a prebývať v krajine, ktorá tak veľa ľudí inšpirovala snívať.

Boh žehnaj Ameriku!

(Preklad: Slovenská redakcia VR)